

Parashat Vayetze **Awakening** **Rabbi Shai Finkelstein**

בראשית פרק כח פסוקים י-יז

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה: וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיֵּלֶן שָׁם כִּי-בָא הַשָּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשָּׂם מִרְאֲשֹׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא: וַיַּחְלֹם וְהִנֵּה סֹלֶם מְצֻב אֶרְצָה וּרְאִשׁוֹ מְגִיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְהִנֵּה מַלְאָכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ: וְהִנֵּה יְהוָה נֹצֵב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ וְהִנֵּה אֲבִיךָ וְהִנֵּה אֲשֶׁר אֲתָה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לָהּ אֲתַנְנֶנָּה וְלִזְרְעָהּ: וְהִיא זֹרְעָה כַּעֲפַר הָאָרֶץ וּפְרֻצֹת יָמָה וְקִדְמָה וְצַפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרָכוּ בָךְ כָּל-מְשַׁפְּחַת הָאֲדָמָה וּבְזֹרְעָהּ: וְהִנֵּה אֲנֹכִי עֹמֵךְ וְשִׁמְרֹתֶיךָ כְּכֹל אֲשֶׁר-תֵּלֵךְ וְהִשְׁבַּתֶיךָ אֶל-הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֲעֹזְבֶךָ עַד אֲשֶׁר אִם-עָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר-דִּבַּרְתִּי לָךְ: וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲנִי יֵשׁ יְהוָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי: וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה-נִּזְרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵינֶן זֶה כִּי אִם-בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם:

מדרש לקח טוב, בראשית כ"ח:ט

אכן יש ה' במקום הזה. אכן השכינה שרויה במקום הזה. מלמד שהשכינה בבית המקדש בין בנוי ובין חרב.

בראשית רבה סט:ז

וַיֹּאמֶר אֶכֶן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה, אֶכֶן הַשְּׂכִינָה שְׁרוּיָה בְּמָקוֹם הַזֶּה, וְלֹא הָיִיתִי יוֹדֵעַ.

רשב"ם

אכן יש ה' במקום - לא כמה שהייתי סבור כששכבתי כאן שהוא מקום חול, אך כן הוא שהוא מקום קודש. וכן כל אכן שבמקרא אך כן ולא כמו שהייתי סבור. וכן: אכן נודע הדבר.

רש"י

ואנכי לא ידעתי. שאם ידעתי, לא ישנתי במקום קדוש כזה:

ספורנו

אכן יש ה' במקום הזה. אין ספק שזה המקום מוכן לנבואה מאחר שראיתי בו מראה כזאת בלתי שאתכוין לנבואה כי אמנם ישתנו תכונות משמשי העצם השכלי המתנבא כפי השתנות הארץ והאוויר כאמרם אורה של ארץ ישראל מחכים: ואנכי לא ידעתי. שאלו ידעתי הייתי מכין עצמי לנבואה ולא כן עשיתי

הנצי"ב (העמק דבר)

אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי. כמצטער על שישן באותו מקום שהיה שם התגלות שכינה. וטוב היה יותר להרבות באותה שעה שם בתפלה ובקשה בהקיץ:

רש"ר הירש

אכן יש ה' במקום הזה - יעקב בענותנותו אינו מייחס את קרבת ה' אליו, אלא אל המקום. אכן אין צורך לבקש את ה' בשמים; אלא בכל מקום שאדם נקי מעוון מניח את ראשו - שם נמצא ה'! זאת מחשבתו הראשונה של יעקב. ואז הוא מוסיף: "ואנכי לא ידעתי!" לא ידעתי שכבוד ה' שוכן בעולם הזה - ביחד עם האדם!

רד"ץ הופמן

יש ה' – האמנתי כך אומר יעקב, שרק במקום בו מוקם מזבח ושמתיקיים בו פולחן, רק שם נוכחות ה', זה העוזר ומושיע לאדם; עתה ראיתי שגם במקום הזה נוכח ה'. ביטוי של יעקב "אכן יש ה'" חוזר ישירות אל התופעה שבה חש זה עתה – "והנה ה' נצב עליו", ואל ההבטחה "והנה אנכי עמך ושמרתיך" וגו', תופעה זו והבטחה זו מזכירות לו ליעקב את ה', אלהי החסד המושיע.

זהו בית אלהים, מקום שבו יושבים מלאכיו עלי אדמות. "זה" הראשון מוסב על נקודת מוצאו של הסולם, זו שהסולם עומד בה על הארץ – כאן זה בית אלהים. וזה השני מוסב על קצו העליון של הסולם המגיע עד לשמים. שם הוא שער השמים, המקום שבו עולים המלאכים מן הארץ אל השמים. תמונה זו מלאה אותו יראה כשהוא חשב על גודל התפקיד, שהוטל על האדם.